

Na ISSS 2013, nejvýznamnější konferenci o IT ve veřejné správě, byl vidět pokrok

PERSPECTIVE

#CEMA19715

Jan Petruj

Mark Yates

V TÉTO STUDII

Jestliže rok 2012 v České republice přinesl zásadní prohlášení týkající se IT ve veřejné správě, rok 2013 je rokem postupného vývoje.

Na 16. ročníku konference Internet ve státní správě a samosprávě (ISSS) se sešli zástupci orgánů veřejné správy a IT firem, aby společně posoudili současnou politiku, přehodnotili priority, předvedli svou nabídku a diskutovali o „dalších krocích“, které je třeba podniknout v oblasti interních systémů i služeb občanům. Státní subjekty tedy nepřinesly zásadní nové iniciativy, ale spíše jim šlo o představení a plánování dalšího rozvoje systémů. Současně byly nastíněny možnosti využívání platforem pro rozšiřování elektronických služeb, zejména na místní a regionální úrovni.

Na konferenci se objevovala klasická témata: kontrola nákladů, zkvalitňování administrativy, šířka přenosového pásma a bezpečnost. Zástupci ministerstev a obecních úřadů hovořili o tom, jak se jim daří zefektivňovat elektronické služby. Díky lepší správě dokumentů (např. prostřednictvím datových schránek a Czech Pointu) se zlepšuje komunikace uvnitř veřejné správy, mezi státními orgány a podniky i mezi státem a občany. Ministerstvo vnitra představilo program sítí nové generace. Řada prezentací řešila otázky bezpečnosti a Národní bezpečností úřad seznámil účastníky s legislativní situací a s možnostmi, které má v boji proti narušování skupina pro reakci na počítačové hrozby (Computer Emergency Response Team - CERT).

Ve srovnání s předchozím ročníkem sice vystupovala více do popředí třetí platforma, především však proto, že IT společnosti referovaly o možnostech, které tyto technologie nabízejí. Jistě, postoj veřejné správy je v současné nesnadné ekonomické situaci konzervativní. Zároveň však tento stav odráží chybějící centrální vedení, které by pomohlo odbourat izolované systémy a vytvořit širší základnu pro spolupráci mezi jednotlivými úřady nad rámec datových schránek a dalších nástrojů, které nevyžadují přenastavení architektury ani aktivní sdílení zdrojů.

Celkový dojem byl však přesto takový, že elektronizace veřejné správy v České republice je v plném proudu. Pokud by státní subjekty nastoupily cestu využívání technologií třetí platformy a snažily se o větší sdílení zdrojů, celý proces by se mohl ještě výrazně zrychlit.

Hlavní program

Konference ISSS letos proběhla ve dnech 8. a 9. dubna a opět se vyznačovala vysokou fundovaností účastníků. Do kongresového centra Aldis v Hradci Králové se sjeli IT ředitelé, manažeři a odborníci ze všech úrovní státní správy i zástupci desítek soukromých IT společností z České republiky, Slovenska, Polska a dalších zemí. Více než 2000 delegátů a téměř dvě stovky prezentací. Přednáškové i diskuzní bloky nabídly nejrůznější témata a hovořilo se o digitalizaci, správě a IT, elektronických službách ve zdravotnictví či cestovním ruchu i o nejdůležitějších projektech informatizace veřejné správy (např. Czech Point, elektronická výběrová řízení, projekt základních registrů a datová centra).

Akce přitáhla i řadu čelních státních představitelů. Zahajovací série prezentací a panelové diskuze se zúčastnili místopředseda Senátu Přemysl Sobotka, ministr vnitra Jan Kubice, hejtman Královéhradeckého kraje Lubomír Franc, hejtman kraje Vysočina Jiří Běhounek, starosta Hradce Králové Zdeněk Fink, prezident ICT Unie Svatoslav Novák a další významní představitelé rezortů financí, školství, mládeže a tělovýchovy, životního prostředí, dopravy, spravedlnosti, místního rozvoje a zdravotnictví. Podnikatelský sektor zastupovaly přední osobnosti IBM, VMWare, České spořitelny i samotné ISSS.

Úvodní panel nepřinesl žádné zásadní prohlášení, které by výrazně upoutalo pozornost publika, a vedoucí představitelé státní správy především vyzdvihovali význam efektivitu IT. Jedním z témat byla i nedávná kritika některých úřadů, které vydávají prostředky na ICT čistě proto, aby mohly vykazovat výdaje, takže se digitalizuje, aniž by se měnily procesy, dochází ke zdvojování stávajících systémů a pokračuje se v projektech, které jdou zjevně nesprávným směrem. Řešením by podle řečníků mohla být větší transparentnost, jednoznačnější právní rámec v oblasti ICT a přísnější pravidla pro zadávání veřejných zakázek (včetně „černé listiny“ neosvědčených firem). Zástupce Poslanecké sněmovny prosazoval vznik centrálního ICT úřadu, který by koordinoval projekty, hledal možnosti sdílení služeb a poskytoval metriky s cílem zamezit plýtvání. (Sdílení zdrojů a služeb bylo tématem několika prezentací představujících klíčové strategie. Ty sice nepřekypovaly podrobnostmi, ale základní myšlenka byla jasná.). Všichni panelisté se shodli na tom, že prvořadá je vždy bezpečnost a ochrana dat.

I když na konferenci zaznívaly obavy, jestli státní orgány za své peníze dostávají od informačních a komunikačních technologií to, co požadují, bylo zřejmé, že postupné zlepšování v oblasti ICT pokračuje a soustředí se na několik oblastí:

Růst mobility

Zatímco rozvoj IT třetí platformy zahrnuje řešení postavená na přenosných zařízeních, cloudu, analytice velkých dat a aplikacích pro sociální média (první platforma stála na mainframech, druhá na LAN, WAN a in-house serverech), hnacím motorem je často právě mobilita. Prodej chytrých telefonů ve světě, na regionální úrovni i v České republice převyšuje prodej PC. Roste počet lidí, kteří přistupují na email, sociální média a internet prostřednictvím tabletů a chytrých telefonů na úkor „tradičních“ počítačů. Hovoří se i o tom, že pracoviště musí vycházet vstříc mobilním telefonům (handsetům), které zaměstnanci běžně používají, a nikoliv určovat, jaká zařízení jsou povolena.

Tématikou mobility se na letošní konferenci ISSS zabývalo sedm prezentací. Na první pohled by se mohlo zdát, že vzhledem k jejich celkovému počtu je to málo. Ve srovnání s rokem 2012 však jde o více než trojnásobný nárůst. Presentovali zástupci IT společností a právě ty často kladou základní kameny informovanosti, která vede k pokroku v rozvoji státní správy. V oblasti cestovního ruchu a místního rozvoje již byly realizovány první kroky. Ministerstvo pro místní rozvoj například zpřístupnilo statistickou ročenku cestovního ruchu přes chytré telefony a tablety. Odbor cestovního ruchu na MMR plánuje spustit mobilní aplikace ve druhé polovině tohoto roku. Asociace krajů České republiky počítá s mobilními službami a geoinformatikou ve svých strategických plánech na období 2014-2020.

Opět se na první pohled může zdát, že je to málo a že diskuze nevede k dostatečně rychlému posunu vpřed. Zástupci IDC se však domnívají, že obrovský nárůst v míře využívání chytrých telefonů v populaci (a tudíž i mezi pracovníky veřejné správy) vyvolá silný tlak, který bude úřady nutit k rozvoji mobilních služeb a vytváření přístupových míst. Jinými slovy státní orgány budou muset optimalizovat mobilní řešení pro své zaměstnance i pro občany, protože nebudou mít na vybranou.

Škálovatelnost a rozvoj

Jak již bylo řečeno, letošní ročník konference se zaměřoval na to, co se již děje. I když se ICT a elektronické služby nerozvíjejí tak rychle jako samotné technologie, pokrok je každopádně vidět.

Příkladem může být Informační systém základních registrů, který byl spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Byl spuštěn v loňském roce a jeho zásadním přínosem je „přístupová vrstva“, přes kterou úředníci získávají a vkládají data z různých míst. Systém zjednodušil původně náročný a zdlouhavý proces, kdy v případě získání více než jedné informace muselo být kontaktováno několik úřadů. Postupně vznikají další přídatné databáze (např. databáze nesolventních subjektů) a vylepšují se rozhraní s cílem rozšířit možnosti dotazování a zrychlit a zpřesnit vyhledávání dat.

Na místní úrovni, například v Praze a v Mostě, fungují geoinformační portály, které tvoří základ pro další rozvoj. Podrobné mapy čerpají data z rozličných zdrojů a kromě zobrazování ulic a domů jsou na nich

vyznačené i obchodní zóny a oblasti rozvoje. Ještě významnější je pravděpodobně to, že mapy slouží i jako platforma pro přiřazování informací v reálném čase ke konkrétnímu místu. Může jít o informace o dopravních kamerách, dostupnosti parkovacích míst, aukcích běžných či zabavených nemovitostí, mimořádných aktivitách v krizových situacích či varováních, případně o jakékoliv důležité informace pro řidiče, chodce, policii, urbanisty a občany. (Je třeba zmínit, že nabídku geoinformačních služeb rozšiřuje i Český úřad zeměměřický a katastrální).

Veškerý rozvoj v této oblasti závisí na spolehlivosti sítě. Ministerstvo vnitra vyhlásilo svůj dlouhodobý záměr v podobě vytvoření sítě nové generace, která by zvýšila přístupnost na 99,9%. Regionální sítě budou napojeny na páteř integrovaného záchranného systému. Bude instalováno i záložní vedení. Výsledkem by mělo být zajištěné připojení přibližně 400 orgánů veřejné správy.

Jinak řečeno hardwarové i softwarové systémy se budou dále rozšiřovat, aby mohly být propojeny a integrovány systémy jednotlivých subjektů i systémy, které využívá více úřadů. Záměr je to jistě chvályhodný, ovšem nic nemění na tom, že systémy IT jsou stále značně izolované. Plány na sdílení služeb mají jen velmi obecnou podobu a společné nástroje (např. datové schránky) mají z hlediska podpory sdílení interního softwaru a hardwaru jen velmi malý vliv. (Výjimkou jsou některé obecní či krajské samosprávy, které se pustily do spojování zdrojů, aby snížily náklady a zvýšily efektivitu administrativních úkonů).

A jak si vedla sociální média a velká data?

Projdeme-li zběžně Facebook, LinkedIn, YouTube a Twitter, může nás napadnout, že řada státních subjektů v České republice dostala stejné zadání. Používají Twitter i další nejznámější sociální sítě. Nejrozličnější instituce, jako například Úřad městské části Prahy 9 či Ministerstvo obrany, na své profily umísťují oznámení, články, videa a další informace. Žádná organizace veřejné správy však na konferenci nereferovala o tom, jakým způsobem používají online kanály, aby se více přiblížili k občanům. Jistě, obsah jako takový je často vnímán jako součást PR a marketingu. Vezmeme-li však v úvahu charakter různých médií a potenciální přínos analýzy návštěvnosti, počtu kliknutí, předaných tweetů, lajků, míry využívání a nestrukturovaných dat v komentářích a na fórech, vidíme, že se tu prolíná oblast IT s problematikou komunikace.

Na konferenci dosti chyběla analytika, i když téma analýzy dat někteří řečníci samozřejmě zmiňovali. I v rámci působnosti zákonů na ochranu soukromí najdeme řadu příležitostí k propojování různých typů (souhrnných) údajů o občanech, o bydlení, bezpečnosti, nájemném a platbách, nejrůznějších geografických dat, informací o dopravě a nestrukturovaných dat, která se objevují v komentářích a na fórech. Výsledky mohou být využity různě - od zlepšení kvality služeb poskytovaných občanům, možnosti plánování nasazování pracovníků ve špičkách a škálování IT hardwaru a softwaru (snadno realizovatelné s pomocí onsite a offsite cloudových služeb) po potřeby rozmisťování

zdrojů v mimořádných situacích, efektivnější využívání rozpočtů a sladování politických rozhodnutí s potřebami a zájmy občanů. Potenciální přínosy jsou obrovské a můžeme se o nich přesvědčit v řadě měst v Severní Americe a v západní Evropě. Vzhledem k tomu, že Česká Republika má velké množství přístupných dat, bylo by dobré, kdyby se představitelé státní správy s pomocí analytiky zaměřili na to, jak probíhá výměna informací mezi občany a státními úřady přes sociální média a co z toho vyplývá pro příslušné interní procesy.

Přístup, analytika, ambice: širší vize

To, co slibuje třetí platforma, je v podstatě přístupnost a analytika. Mobilní zařízení a sociální média zajišťují obousměrné komunikační kanály, díky kterým se občané mohou zapojit do správy věcí veřejných. Současně produkují nejrůznější typy dat, která umožňují detailně zkoumat, které služby jsou nejpotřebnější, kdy jsou potřeba a jak je poskytovat co nejlépe.

Při vytváření celkové vize, jak by státní správa měla vypadat za deset let, by se její představitelé mohli inspirovat iniciativami v resortu zdravotnictví. Většina služeb v této oblasti v České republice sice stále zaostává za západoevropskými zeměmi, nicméně vývoj žene kupředu naléhavá potřeba zkvalitňovat péči o pacienty a držet náklady pod kontrolou. Ministerstvo zdravotnictví představilo komplexní a ambiciózní plán sdílení informací, jehož součástí jsou systémy výměny záznamů, správy informací, portál a registr dávek lékařského ozáření. Ministerstvo práce a sociálních věcí řeší problémy se zdroji nesouhlasných informací. Dodavatelé ICT a odborníci hovořili o mobilním zdravotnictví, správě záznamů, analýze dat a o tom, jak geoinformatika může přispět k monitorování v lékařství a při řešení krizových situací. Cloud a velká data očividně stále chybějí, ale určitá vize, jakkoliv lehce roztříštěná, tu je.

Z jednotlivých sekcí a prezentací, které se letos na ISSS zabývaly cloudem a mobilitou, je patrné, jaký má konference potenciál z hlediska prosazování vize do budoucna. IT společnosti a jejich experti mají své vlastní představy o inteligentní či „360-ti stupňové“ veřejné správě (IDC nevyjímaje). Organizátoři konference by mohli zajistit jejich prezentaci v rámci panelové diskuze a uspořádat debaty - jak debatu mezi politiky, tak další debatu mezi představiteli předních ICT firem. Také by mohly být představeny příklady toho, jak tyto záležitosti řeší jiné země (např. Dánsko, Singapur a Austrálie). Kromě toho by na programu mohly být prezentace o sociálních médiích coby komunikačním kanálu i zdroji dat pro analýzu názorů veřejnosti. Výzvou bude rozpracování vize e-governmentu do realizovatelného programu, který by zohledňoval potřeby stovek úřadů a informačních systémů. Díky takové vizi - i kdyby měla být pouze tématem úvodních sekcí a několika workshopů - by další akce ISSS mohly být ještě zajímavější.

DALŠÍ INFORMACE

- *Central and Eastern Europe Government Sector Top 10 Predictions, 2013* (IDC Government Insights #EGI01V, February 2013)
- *Years of Discussion Paying off at ISSS, the Czech Republic's Largest IT-in-Government Event* (IDC Government Insights #CEMA18524, April 2012)

Copyright

Copyright 2012 IDC Government Insights. Všechna práva vyhrazena. Jakákoli reprodukce možná pouze s předchozím písemným souhlasem. Externí publikace společnosti IDC Government Insights. Využití informací IDC Government Insights pro účely reklamy, tiskových zpráv nebo propagačních materiálů je možné pouze na základě předchozího písemného souhlasu oprávněného zástupce IDC Government Insights. K žádosti o souhlas je nutné přiložit navrhované znění textu. IDC Government Insights si vyhrazuje právo bez uvedení důvodu odmítnout udělit souhlas s využitím informací.